

Huumeiden käyttö Suomessa

Julkaistu 1.4.2008. Päivitetty 25.10.2011

Suomen huume tilanne muuttui huomattavasti 1990-luvulla, kun huumeiden käyttö lähti jyrkkään kasvuun. Vastaavankaltainen muutos koettiin edellisen kerran 1960- ja 1970-lukujen taitteessa. 1970-luvun alun jälkeen käyttö väheni ja huume tilanne pysytteli pitkään jokseenkin muuttumattomana. 1990-luvun niin kutsutun toisen huumeaallon myötä huumeiden käyttö ja siihen liittyvät haitat kohosivat aivan uudelle ja Suomessa ennen kokemattomalle tasolle.

Kannabiksen käyttö kaksinkertaistui, teknomusiikin siivittämään nuorten juhlimiskulttuuriin levisi ekstaasin ja gamman (GHB) kaltaisia uusia aineita ja amfetamiinin ja opiaattien ongelmakäyttäjien lukumäärä moninkertaistui aikaisempaan verrattuna. Kasvaneet huumehaitat näkyivät muun muassa rikollisuuden ja sairastuvuuden kasvuna, tartuntatautilanteen vaikeutumisenä ja huumekuolemien lisääntymisenä.

2000-luvun alussa tilanne näytti tasaantuvan, mutta viime vuosina kehitys on kääntynyt uudelleen kasvuun, erityisesti kannabiksen käytön osalta. Samaan aikaan on ollut todettavissa kannabiksen kotikasvatuksen voimakas lisääntyminen Suomessa, mikä on johtanut siihen, että marihuanasta on tullut hasista suosituimpi kannabistuote. Myös uudet muuntohuumeet, kuten MDPV, BZP, mCPP ja Mephedrone, ovat herättäneet käyttäjien kiinnostusta ja opiaattien käytössä uudet lääkeopioidit, kuten tramadoli, oksekodoni ja fentanyl, ovat kasvattaneet suosiotaan.

Viimeisimmän, syksyllä 2010 tehdyn 15–69 -vuotiaalle suomalaisväestölle suunnatun kyselytutkimuksen mukaan 17 prosenttia vastaajista ilmoitti kokeilleensa jotain laiton huumeita ainakin kerran elämässään. Viimeksi kuluneen vuoden aikana käyttäneitä oli 4,5 prosenttia ja viimeksi kuluneen kuukauden aikana käyttäneitä 1,5 prosenttia väestöstä. Tämän mukaan vuoden aikana huumeita käyttäneitä suomalaisia oli karkeasti ottaen runsaat 150 000 ja kuukauden aikana käyttäneitä noin 50 000. Amfetamiinien ja opiaattien ongelmakäyttäjii arvioitiin vuoden 2005 rekisteritietojen pohjalta olevan Suomessa noin 14 500 – 19 000. Alueellisesti huumeiden käyttö keskittyy voimakkaimmin pääkaupunkiseudulle ja muihin suurimpiin kaupunkeihin.

Huumeiden käyttö on jonkin verran yleisempää miesten kuin naisten keskuudessa. Vuonna 2010 miehistä 21 prosenttia ja naisista 14 prosenttia ilmoitti kokeilleensa jotain laiton huumeita joskus elämässään. Yleisimmin käytetty aine oli kannabis, jota miltei kaikki huumeita käyttäneet olivat vähintäänkin kokeilleet. Sitä seurasivat amfetamiini, ekstaasi ja kokaiini noin kahden prosentin osuuksilla sekä LSD ja sienet noin yhden prosentin osuuksilla kaikista vastaajista. Gamma (GHB) ja/tai lakkaa (GBL) ilmoitti kokeilleensa noin puoli prosenttia kaikista vastaajista. Uusia lääkeopioideja, kodeiinia tai morfiinia ilmoitti käyttäneensä joskus elämässään yksi prosentti suomalaisista. Buprenorfiinin (Subutex ja Subuxone) esiintyvyys oli vajaa prosentti ja heroiinin vajaa puoli prosenttia. Lääkeaineista päihtymystä oli hakenut seitsemän prosenttia vastaajista.

Taulukko 1. Kannabista käyttäneiden ikäryhmittäiset elinikäis-, vuosi- ja kuukausiprevalenssit

		1992	1996	1998	2002	2006	2010	
Elinikäisprevalenssi								
	kaikki	5	8	10	12	13	17	
	15–24	12**	14*	19	25	19	21	
	25–34	10	16	19	19	25	36	
	35–44	4	8	8	11	16	22	
	45–69	1	2	3	4	6	6	
Vuosisprevalenssi								
	kaikki	1	2	3	3	3	4	
	15–24	6**	9*	10	11	9	12	

	25-34 35-44	2 0	3 1	3 0	4 1	7 2	11 1	
	45-69	0	0	0	0	1	0	
Kuukausiprevalenssi								
	kaikki	0	1	1	1	1	1	
	15-24	1**	3*	3	4	4	3	
	25-34	0	0	2	2	3	3	
	35-44	0	0	0	0	1	1	
	45-69	0	0	0	0	0	0	

**18-24 v   *16-24 v

Lähde: Hakkarainen & Metso & Salasuo 2011.

Taulukko 1 kuvaa kannabiksen käytön kehitystä ikäryhmittäin vuosina 1992–2010. Elinikäisprevalenssi kertoo ainakin kerran elämässään kokeilleiden osuudet, vuosiprevalenssi viimeksi kuluneiden 12 kuukauden aikana käyttäneiden osuudet ja kuukausiprevalenssi viimeksi kuluneen 30 päivän aikana käyttäneiden osuudet eri ikäryhmissä.

Taulukosta nähdään, että nuoret (15–24 -vuotiaat) ja nuoret aikuiset (25–34 -vuotiaat) ovat tyypillisimmät huumeiden käyttäjäryhmät. Viime vuosina kannabiksen käyttö on lisääntynyt erityisesti nuorten aikuisten keskuudessa. Aktiivisimmin kannabista käyttävät tämän ikäryhmän miehet. 25–34 -vuotiaista miehistä 44 % ilmoitti joskus kokeilleensa tai käyttäneensä kannabista; viimeksi kuluneen vuoden aikana käyttäneitä oli 15 % ja viimeksi kuluneen kuukauden aikana käyttäneitä 5 %. Tämä miesikäluokka on myös ryhmä, jossa eri huumeaineiden, lääkaineiden ja alkoholin sekakäyttö on tavallisinta. Hyvin usein huumeiden käyttöön yhdistyy nimenomaan keskimääräistä runsaampi alkoholin käyttö ja humalajuominen.

Eurooppalaisen koululaistutkimuksen ESPADin tulokset vuodelta 2007 kertovat, että 15–16 -vuotiailla pojilla kannabista kokeilleiden osuus laski 12 prosentista 8 prosenttiin vuodesta 2003 ja tytöillä 10 prosentista 7 prosenttiin.

Kouluterveystutkimuksen viimeaikaiset tulokset kuitenkin kielivät, että koululaisten asennoituminen kannabikseen on liehtynyt ja käyttö on myös heidän keskuudessaan lähtenyt uudelleen nousuun.

Pekka Hakkarainen

Osastojohtaja, Päihteet ja riippuvuus -osasto, THL

link

Lähteet ►

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoisut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/huumeiden-kaytto-suomessa>